علم جهانی

نردبان قدرت علمی

نقش دیپلماسی در پیشبرد اهداف کلان کشور

علی طهایی
عضو هیئت‌علمی دانشگاه خوارزمی

در این یادداشت براساس تجارب بین‌المللی، تمرکز بر این است که چرا یک کشور ممکن است تلاش‌ها و منابع را در دیپلماسی علمی و علم بین‌الملل سرمایه‌گذاری کند تا بتواند از منافع آن در راستای قدرت ملی و سازمان‌های دولتی، در سطح بین‌الملل بهره ببرد. این تقسیم‌بندی راهبردی دیپلماسی علمی در سه بخش ارائه می‌شود:

- اقدامات طراحی‌شده برای پیشبرد مستقیم نیازهای ملی یک کشور
- اقدامات طراحی‌شده برای رسیدگی به منافع فرامرزی
- اقدامات طراحی‌شده برای رفع نیازها و چالش‌های جهانی

برای اینکه کشوری هرگونه سرمایه‌گذاری در این زمینه انجام دهد که از دیپلماسی علمی حمایت کند، اقدامات باید به طور مستقیم یا غیرمستقیم برای پیشبرد منافع ملی آن دیده شود. اما منافع ملی را می‌توان با توجه به انگیزه‌ها و راهبردها تجزیه‌وتحلیل منطقی کرد و تا حدی استدلال و الزامات سیاسی را نیز دخیل کرد. چارچوب عملی دیپلماسی علمی، می‌تواند به تولید ابتکارات مؤثر و هماهنگی بیشتر در دولت کمک کند. توسعه این طبقه‌بندی جدید برای دیپلماسی علمی نیز برجسته است و نیاز به وزارتخانه‌ها برای اطمینان از تجهیز و دسترسی به آنها با تخصص مناسب است. در تعداد نسبتاً کمی از وزارتخانه‌های امور خارجه کشورها سازوکارهای مشاوره علمی اختصاص داده شده است؛ اگرچه بسیاری از دیپلمات‌ها سوابق علمی مرتبط دارند. ولی در جهت خاص حدف‌گذاری نشده‌اند. در سال‌های اخیر تلاش‌های فزاینده‌ای هم در داخل دولت‌ها و هم از طرف گروه‌های خارجی، از ذی‌نفعان و کارشناسان انجام شده است تا به وزارتخانه‌های خارجه پیشنهاد دهند که نیاز به سازوکارهای مشاوره علمی رسمی در آن نظر بگیرند. نقش توصیف و عناوین کسانی که با وزارتخانه‌های خارجه درگیر هستند، متفاوت است. اما در بیشتر موارد، آنها به عنوان مشاور ارشد علمی معرفی می‌شوند. همه این شخصیت‌ها در ارتقای عملکرد دیپلماتیک نقش دارند. اما کوپیش در زمینه‌های فنی خاص‌تری که از سوی وزارتخانه‌های خارجه انجام می‌شود، مشارکت دارند. تا حدی. این نشان‌دهنده موقعیت متفاوت تجارت و کمک‌های خارجی در داخل وزارتخانه‌های خارجه خاص است. در همین حال برخی کشورهای دیگر به دنبال توسعه ظرفیت‌های خود در این زمینه بوده‌اند. همان‌طور که علم در خدمات خارجی ادغام می‌شود، ذی‌نفعان از درنظرگرفتن عوامل کلیدی که می‌توانند نقش مشاور ارشد علمی را مؤثرتر کنند، سود خواهند برد. براساس بررسی‌ها، رویکردهای کاربردی می‌تواند به شرح ذیل بیان شود. در مجموع، آنها نشان‌دهنده آرمانی هستند که دستیابی به آن برای هر کشوری دشوار است. درحالی‌که پایبندی‌نداشتن به یک یا برخی، لزوما منجر به شکست نمی‌شود، ولی همه موارد باید مهم و کلیدی در نظر گرفته شود. از عوامل موفقیت مشاوران ارشد علمی در وزارتخانه امور خارجه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- **همکاری در راستای دولت**

ارتباط استراتژیک و عملیاتی قوی بین مشاور ارشد علمی در وزارت امور خارجه و دیگر بخش‌های دولتی که مسئولیت سیاست‌های علـم و فناوری را برعهـده دارند، ماننـد نهادهای تحقیقات، آموزش و صنعت ضرورت دارد و این بخـش از حصول اطمینان از ارتبخشـی مشـاوران ارشد علمی اسـت. مسائل مربوط به سیاست خارجی که مستلزم مشـاوره علمـی اسـت، اغلب شامل اقدامات بیش از یک بخش دولتی اسـت. بااین‌حال برخی از بخش‌ها ممکن است ابعاد دیپلماتیک یـک تعامل بین‌المللی خاص را به طور کامل درک نکنند؛ بنابراین اقدام مشـترک مقامات وزارتخانه‌های مربوطه می‌تواند به اندازه اقدامات مقامات وزارت خارجه در دستیابی به اهداف سیاسی خارجی مهم باشد.

- **ارتباطات و پشتیبانی در داخل وزارت خارجه**

از مشـاوران ارشد علمی باید انتظار داشـت که به طور منظم با شخصیت‌های کلیدی وزارت خارجه تعامل داشـته باشند و درباره مسائل دیپلماتیک مشاوره ارائه دهند؛ علم می‌تواند به اهگاهی بخشی گفت‌وگوها کمک کند. تعاملات شخصی در هر دو سطح سیاسـی و خدمات مدنی، فعالیت مشاور ارشد علمی طیف وسیعی از مسائل مربوط به علم سیاسـت خارجی را پوشـش می‌دهد. به طور جداگانه، مشاور ارشد علمی ممکن اسـت به شناسایی و ایجاد روابط مبتنی بر کاستوهای شریک کمک کند. هر الویتی که کل کشور ممکن اسـت مشاور ارشد علمی خود شناسایی کند، این موقعیت باید منابع کافی برای اجرای دستور کار خود داشته باشد.

- **ارتباط با جامعه علمی**

مشـاور ارشـد علمی باید یک چهره کوشـا باشـد و در جامعه علمی باشد و به اندازه کافی تجربه داشـته باشـد تا اعتمادبه‌نفس را در خدمات مدنی ایجاد کند. در حالت ایدئال، یکی از موارد صلاحیت‌های مشاوران باید شامل ارتباط با صنعت باشـد. در مجموع، چنین ویژگی‌هایی اجازه خواهند داد مشـاوران ارشـد علمی برای گردهم‌آوردن تخصص علمی از سراسـر صنعت، مدنی، دانشگاهی و بخش خصوصی اقدام کنند. در واقع، موفقیت مشـاور ارشد علمی به توانایی ایجاد یک شبکه متنوع با تیم‌های جامعه علمی بستگی دارد. علاوه‌براین مشاور ارشد علمی باید به دنبال حفظ اعتبار شـخصی خود در نهاد علمی باشد؛ چه با برخورد گرفتن یک موقعیت رهبری درباره یک موضوع سیاسـی خاص یا فعال باقی‌ماندن به عنوان یک پژوهشگر. مشاور ارشد علمی به نوبه خود درخواسـت‌هایی را برای سخنرانی به عنوان یک دانشمند هنگام بازدید از کشورهای خارجی یا در جلسـات بین‌المللی دریافت خواهد کرد. چنین وضعیتی پذیرش گسـترده مشاور ارشد علمی را نه‌تنها در جامعـه علمی بین‌المللی، بلکه از طرف بخش خاصی از جامعه که مشـاور ارشـد علمی ممکن اسـت بخواهد بر آن تأثیر بگذارد، تسهیل می‌کند. مشاور ارشد علمی با ارتقا از طریق شبکه‌ای که او به آن تعلق دارد، تقویت خواهد شد.

- **دسترسی به تیم‌های علم و فناوری**

بسـته به دامنه نقش خود، مشاور ارشد علمی ممکن اسـت به کمک تیم‌های اختصاصی نیاز داشـته باشـد. به عنوان مثال، برای مطالعات کاربردی یا کنارش مطالب مختصر برای مقامات یا جلب وزرا. در اینجا نیاز به دسترسی به شبکه‌های پشتیبانی علمی بسیار گسترده با توجه به مسئولیت مشاور ارشد علمی برای ارائه مشاوره درباره موضوعات متعدد مطرح می‌شـود. در برخی شرایط، مشاور ارشد علمی ممکن اسـت نیاز به کمک به ایجاد یک هیئت مشـورتی خارجی داشته باشد که از کارشناسان بخش‌های مختلف علمی مشاوران برای ارتقای دیپلماسی علـم و فناوری با از طریـق ارتباط با اکادمی‌های ملی یا مسـئولیت علوم، علوم اجتماعی، مهندسـی و پزشکی اسـتفاده می‌کند. به طور کلی، مشاور ارشد علمی باید برای حفظ رابطـه خوب با اکادمی‌های کلیدی تلاش کند و درعین‌حال استقلال آکادمی را بـه رسـمیت بشناسـد. همچنین می‌تواند با کار و ایجاد ارتباط نزدیک با وابسـته‌های علمی مستقر در سفارت‌های کشور، حوزه کاری این دفتر را گسـترش دهد. همچنین، مشاور ارشد علمی باید با هدف ایجاد روابط قوی و سـازنده با کرده‌کاوی ارتباط‌های علمی خارجی مقیم کشور خود و در نتیجه، تقویت نمایه علمی آن، تلاش کند.

حفره‌های ناپیدای نفوذ

عوامل پنهان رسوخ به لایه‌های امنیتی کشور

فریدون علی‌مازندرانی، حسن فتاحی، مصطفی روستایی

مردم جان‌مایه سرزمین‌هایند (محی‌الدین ابن‌عربی)
تیری از لوله تفنگ شـلیک می‌شود، تروری رخ می‌دهد و گویی تیری در دسـتان نامرئی کسی به پیکره درختی خورده که نامش امنیت است. اگر بدون مقدمه برویم سـر اصل مطلب، این یادداشت درباره زیرلایه‌های نادیده چگونگی و چرایی نفوذپذیری لایه‌های امنیتی و اطلاعاتی کشـور اسـت. کشور معیار ما سرزمین عزیزمان ایران است و متناسب با آن می‌نویسـیم. برخی شاید چنین گمان کنند که دلیل نوشتن این یادداشـت ترور اخیر صورت‌گرفته در کشور اسـت. اما آن فقط بهانه‌ای بود تا ما درباره‌اش با آنان که گوش شـنوا دارند، سخن بگوییم. حتی تنش میان ایران و اسرائیل هم دلیل نوشتن ما نیسـت. مهم‌ترین دلیل ما یادآوری این نکته اسـت که اطلاعات و امنیت پایدار با توسعه کشور گره خورده و حکومت باید بداند مجراهای آسـیب‌پذیر آن چیسـت. مسـائل نظامی و تنش‌های سیاسی و داده‌های وابسـته به آن یکی از مؤلفه‌ها و یکی از نقاطی اسـت که می‌تواند آسـیب ببیند و این در حالی اسـت که اطلاعات و امنیت مؤلفه‌های بسیار دیگر هم دارد. نخسـت قصد داشتیم فقط به مسئله فناوری بپردازیم؛ اما ترجیح دادیم در این یادداشـت گسـتردتر بگوییم و نبرد فناوری در مسئله نفوذ را به یادداشت دیگری وانهیم. این را هم یادآور شویم که در این نوشته بسیار امیدمان به ذکاوت خوانندگان است تا ناگفته‌ها را میان سطور بخوانند.

مردان ناباکار

در این یادداشـت نقل‌قولی را از ابن‌عربی نوشـته‌ایم که به کوتاهی می‌گوید، مردمان جان‌های یک کشـور هسـتند. یعنی اگر مردمان دانا باشـند و دانایی‌شان سـبب توانایی‌شان شود و اگر مردمان مهر میهن داشـته باشند و فهمی از منافع ملی و حقوق انسـانی، ناخودآگاه بخشـی از امنیت کشـور تضمین می‌شود. اما گاهی ناباکاری پیدا می‌شوند که ما نامشان را مردان ناباکار گذاشته‌ایم و نه از سوی دشـمنان، بلکه از دل همین سـرزمین برآمده‌اند و بیش از هر چیز نسبت به امنیت کشـور خائنانه عمل کرده‌اند. اجازه دهید با مثالی واقعی که برای نویسنده دوم این یادداشت رخ داده بگویم مردان ناباکار که هستند و چه می‌کنند. نویسنده دوم این یادداشـت چندسـالی است که درگیر پرونده فسـاد مالی سنگینی است که هنوز به پایان نرسیده اما توانسته در دادگاه احقاق حق کند و ثابت کند چه مفسده مالی سـنگینی در سایه برخی ویژه‌خواری‌ها رخ داده. اما چند سال پیش همین‌ها که امروز محکوم شـده‌اند، سـعی بر بار یا سـه فرد مختلف نویسـنده دوم پادداشت را جلـوی در خانه، یا ارائه کارت‌های مراکـز امنیتی تهدید به مـرگ کردند که اگر شـکایت کنی سـر و کارت با گونی و جوبه دار اسـت. اگرچه درنهایت هیچ‌کدام از تهدیدها عملی نشـد و چه‌بسا جملگی جعلی و سـاختگی بودند جهت ارعاب، اما در دل خود نکته‌ای دارد. یک دسـتگاه اطلاعاتی باید از مردان ناباکار یاک باشد زیرا مردان ناباکار اند. مردان ناباکار می‌توانند در لباسی یا شمایلی باشـند که کسی باور نکند اینان ناباکارانه داده‌های کشـور را به بیگانگان داده‌اند. مثال‌هایی از این دست بسـیارند و جان کلام اینکه یک سامانه هوشـمند حکومتی باید مراقب مردان ناباکار باشد. یک روز تهدید می‌کنند و روز دیگر می‌فروشند.

اطلاعات و امنیت چیست؟

باور عموم بر این اسـت که اطلاعات دتسـه‌هایی درباره تسلیحات و مسائل هسـته‌ای و نظامی اسـت یا داده‌هایی که برای نهادهای امنیتی مهم اسـت. اما سال‌هاسـت این نگرش منسـوخ شـده اسـت. به هر داده معنادار اطلاعات گفته می‌شـود، اعم از داده‌های تجسـسی و کیفی، آمارهـا، تحلیل‌ها، اسـناد، عکس‌ها، فراد، محاسـبات و... البته میـان داده و اطلاعات تفاوتی وجود دارد که موضوع ما نیسـت. برای روند داده‌ها فرازوبند‌های بسـیار وجود دارد، از جنس زیرساختی، محاسبات، مدل‌سازی و... انجام می‌گیرد. امنیت به زبان ساده حراست از این دو داسـت: داده‌ها و کار صورت‌گرفتـه روی داده‌هـا. یکی داده‌های بیمه‌ای مـردم و ذخایر کندم و بسیاری چیزهای دیگر اطلاعات ارزشمند هستند. با این تعریف نبوین، معنای واژگان اطلاعات عوض می‌شـود و درواقع کل کشور با مردمانی که جان‌های آن هستند، کار و مراقب داده‌ها و اطلاعات‌اند تا هم به کار برند و هم مراقبت کنند.

تحریم و تحقیرها

بدون تعارف یکی از مجراهای باز نفوذ تحریم‌ها هستند. تحریم سبب می‌شود کشور به ناچار وارد بازار سیاه شود و با افراد بدون شناسنامه کار کند. تحریم سـبب می‌شـود دشـمنان نیاب کسـانی را بیوشند که می‌خواهند در دورزن تحریم کمک کنند. تحریم‌ها سـبب می‌شـود کار به نابلد سپرده شود و درنهایت تحریم‌ها سـبب می‌شوند بیش از معمول بیش‌تری هزینه شود و جایی که بوی پول بشاد، مردان ناباکار هم پیدایشـان می‌شـود. ناباکاران خوری و غیرخودی هم ندارند. می‌توانند مسئول‌زاده باشند؛ یک تاجر معقول. بنابراین اگر دسـتگاه دیپلماسی بتواند با چهان تعامل را برقرار کند، یکی از سوراخ‌های نفوذ که تحریم اسـت را خواهد بست. اما داده‌ها محدوش می‌مانند و هم شـفافیت مالی اسـت که با وارتخانه‌های خارجه درگیر هسـتند، متفاوت است. اما در بیشتر موارد، آنها به عنوان مشاور ارشد علمی معرفی می‌شـوند. همه این شـخصیت‌ها در ارتقای عملکرد دیپلماتیک نقش دارند. اما کوپیش در زمینه‌های فنی خاص‌تری که از سـوی وارتخانه‌های خارجه انجام می‌شود، مشـارکت دارند. تا حدی. این نشـان‌دهنده موقعیت متفاوت تجارت و کمک‌هـای خارجی در داخل وارتخانه‌های خارجه خاص اسـت. در همین حال برخی کشـورهای دیگر به دنبال توسـعه ظرفیت‌های خود در این زمینه بوده‌اند. همان‌طور که علم در خدمات خارجی ادغام می‌شـود، ذی‌نفعان از درنظرگرفتن عوامل کلیدی که می‌توانند نقش مشاور ارشد علمی را مؤثرتر کنند، سود خواهند برد. براسـاس بررسی‌ها، رویکردهای کاربردی می‌تواند به شرح ذیل بیان شود. در مجموع، آنها نشان‌دهنده آرمانی هستند که دستیابی به آن برای هر کشوری دشوار است. درحالی‌که پایبندی‌نداشتن به یک یا برخی، لزوما منجر به شکست نمی‌شود، ولی همه موارد باید مهم و کلیدی در نظر گرفته شود. از عوامل موفقیت مشاوران ارشد علمی در وارتخانه امور خارجه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- **همکاری در راستای دولت**

ارتباط استراتیژیک و عملیاتی قوی بین مشـاور ارشـد علمی در وزارت امور خارجه و دیگر بخش‌های دولتی که مسـئولیت سیاسـت‌های علـم و فناوری را برعهـده دارند، ماننـد نهادهای تحقیقات، آموزش و صنعت ضرورت دارد و این بخـشی از حصول اطمینان از ارتبخشـی مشـاوران ارشد علمی اسـت. مسائل مربوط به سیاست خارجی که مستلزم مشـاوره علمـی اسـت، اغلب شامل اقدامات بیش از یک بخش دولتی اسـت. بااین‌حال برخی از بخش‌ها ممکن است ابعاد دیپلماتیک یـک تعامل بین‌المللی خاص را به طور کامل درک نکنند؛ بنابراین اقدام مشـترک مقامات وارتخانه‌های مربوطه می‌تواند به اندازه اقدامات مقامات وزارت خارجه در دستیابی به اهداف سیاسی خارجی مهم باشد.

- **ارتباطات و پشتیبانی در داخل وزارت خارجه**

از مشـاوران ارشد علمی باید انتظار داشـت که به طور منظم با شخصیت‌های کلیدی وزارت خارجه تعامل داشـته باشند و درباره مسائل دیپلماتیک مشاوره ارائه دهند؛ علم می‌تواند به اهگاهی بخشی گفت‌وگوها کمک کند. تعاملات شخصی در هر دو سطح سیاسـی و خدمات مدنی، فعالیت مشاور ارشد علمی طیف وسیعی از مسائل مربوط به علم سیاسـت خارجی را پوشـش می‌دهد. به طور جداگانه، مشاور ارشد علمی ممکن اسـت به شناسایی و ایجاد روابط مبتنی بر کاستوهای شریک کمک کند. هر الویتی که کل کشور ممکن اسـت مشاور ارشد علمی خود شناسایی کند، این موقعیت باید منابع کافی برای اجرای دستور کار خود داشته باشد.

- **ارتباط با جامعه علمی**

مشـاور ارشـد علمی باید یک چهره کوشـا باشـد و در جامعه علمی باشد و به اندازه کافی تجربه داشـته باشـد تا اعتمادبه‌نفس را در خدمات مدنی ایجاد کند. در حالت ایدئال، یکی از موارد صلاحیت‌های مشاوران باید شامل ارتباط با صنعت باشـد. در مجموع، چنین ویژگی‌هایی اجازه خواهند داد مشـاوران ارشـد علمی برای گردهم‌آوردن تخصص علمی از سراسـر صنعت، مدنی، دانشگاهی و بخش خصوصی اقدام کنند. در واقع، موفقیت مشـاور ارشد علمی به توانایی ایجاد یک شبکه متنوع با تیم‌های جامعه علمی بستگی دارد. علاوه‌براین مشاور ارشد علمی باید به دنبال حفظ اعتبار شـخصی خود در نهاد علمی باشد؛ چه با برخورد گرفتن یک موقعیت رهبری درباره یک موضوع سیاسـی خاص یا فعال باقی‌ماندن به عنوان یک پژوهشگر. مشاور ارشد علمی به نوبه خود درخواسـت‌هایی را برای سخنرانی به عنوان یک دانشمند هنگام بازدید از کشورهای خارجی یا در جلسـات بین‌المللی دریافت خواهد کرد. چنین وضعیتی پذیرش گسـترده مشاور ارشد علمی را نه‌تنها در جامعـه علمی بین‌المللی، بلکه از طرف بخش خاصی از جامعه که مشـاور ارشـد علمی ممکن اسـت بخواهد بر آن تأثیر بگذارد، تسهیل می‌کند. مشاور ارشد علمی با ارتقا از طریق شبکه‌ای که او به آن تعلق دارد، تقویت خواهد شد.

- **دسترسی به تیم‌های علم و فناوری**

بسـته به دامنه نقش خود، مشاور ارشد علمی ممکن اسـت به کمک تیم‌های اختصاصی نیاز داشـته باشـد. به عنوان مثال، برای مطالعات کاربردی یا کنارش مطالب مختصر برای مقامات یا جلب وزرا. در اینجا نیاز به دسترسی به شبکه‌های پشتیبانی علمی بسیار گسترده با توجه به مسئولیت مشاور ارشد علمی برای ارائه مشاوره درباره موضوعات متعدد مطرح می‌شـود. در برخی شرایط، مشاور ارشد علمی ممکن اسـت نیاز به کمک به ایجاد یک هیئت مشـورتی خارجی داشته باشد که از کارشناسان بخش‌های مختلف علمی مشاوران برای ارتقای دیپلماسی علـم و فناوری با از طریـق ارتباط با آکادمی‌های ملی یا مسـئولیت علوم، علوم اجتماعی، مهندسـی و پزشکی اسـتفاده می‌کند. به طور کلی، مشاور ارشد علمی باید برای حفظ رابطـه خوب با آکادمی‌های کلیدی تلاش کند و درعین‌حال استقلال آکادمی را بـه رسـمیت بشناسـد. همچنین می‌تواند با کار و ایجاد ارتباط نزدیک با وابسـته‌های علمی مستقر در سفارت‌های کشور، حوزه کاری این دفتر را گسـترش دهد. همچنین، مشاور ارشد علمی باید با هدف ایجاد روابط قوی و سـازنده با کرده‌کاوی ارتباط‌های علمی خارجی مقیم کشور خود و در نتیجه، تقویت نمایه علمی آن، تلاش کند.

دنیای همیشه بیدار

چگونه در جهان دیجیتال از خود مراقبت کنیم

مریم مرامی
کارشناس ارشد علوم شناختی

در دنیای پرسرعت و به‌هم‌پیوسـته امروزی، ما در محاصره دائمی اطلاعات هستیم. هر ثانیه از روز توسط سیل داده‌ها، اخبار و پسـت‌های رسانه‌های اجتماعی از حاطه بی‌شمار به ما می‌رسد. در نتیجه، تلفن‌ها و رایانه‌های ما پایش می‌شوند. تبلت‌ها و رایانه‌های ما پایش می‌شوند. این پدیده اضافه بار اطلاعات، به یک چالش ثابت و روبه رشد در زندگی روزمره ما تبدیل شده است. برکسی پوشیده نیست که این حجم بیش از حد اطلاعات، تأثیر درخور توجهی بر رفاه کلی ما، تعاملات اجتماعی و به‌ویژه سلامت روان ما دارد. در بیشتر نقاط جهان، مردم از اختلالات روانی مانند افسردگی، فرسودگی شغلی، اضطراب، کابوس، بی‌خوابی و حملات پانیک رنج می‌برند و قادر به توسعه روتین‌های ساده جهت مدیریت اطلاعات نیستند که به نظر می‌رسد با افزایش رسانه‌های دیجیتال و سیل غیرقابل توقف اطلاعاتی که به روزانه درمعرض آن هستیم، همراه است. همگی ما درسایبر از اطلاعات دیجیتالی دست‌وپا می‌زنیم. حتی وقتی سعی می‌کنیم از دسترس خارج شویم. اطلاعات دیجیتالی به نوعی ما را می‌یابند. اما چرا چنین است و چگونه می‌توانیم از خود دربرابر آن محافظت کنیم؟ پاسخ به این سؤال پیچیده است و جنبه‌های مختلفی دارد. یکی از عوامل بدون شک نحوه تعامل ما با پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی است.

رسانه‌های اجتماعی در ابتدا برای ارتباط با مردم و تسهیل ارتباط ایجاد شدند. اما آنچه به‌عنوان یک نوآوری با نیت خوب آغاز شد، اکنون به منبعی از بار حسی مداوم تبدیل شـده اسـت که بر مغز ما غلبه می‌کند و انعطاف‌پذیری روانی ما را در معـرض آزمایش قرار می‌دهد. مغزما بـرای پردازش انبوهی از اطلاعاتی که هر روز در پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی مصرف می‌کنیم، طراحی نشده است. جریان مداوم اطلاعات می‌تواند باعث اسـترس شـود. بر عـادات خواب ما تأثیر بگذارد و در نهایت به ایجـاد بیماری روانی کمک کند. این واقعیت که پلتفرم‌ها طوری طراحی شـده‌اند که تا جایی که ممکن اسـت توجه مـا را به خود جلب کنند، مشـکل را تشدید می‌کند. علاوه بر این، ما در دوران بحران‌ها و درگیری‌های جهانی زندگی می‌کنیم. ناآرامی‌ها و جنگ‌های حاضر، بحران اقتصادی و بسیاری از درگیری‌های دیگر، یک احساس همیشگی از عدم اطمینان و ترس ایجاد می‌کند که فشار بیشـتری را بر ما وارد می‌کند؛ به‌ویژه انتشـار اطلاعات نادرسـت و اخبار جعلی در رسـانه‌های اجتماعی به این احسـاس عدم اطمینان کمک می‌کند و ترس و استرس ما را افزایش می‌دهد.

پیامدهای سیل اطلاعات

در دنیای دیجیتال امروزی، گشت‌وگذار در اینترنت اغلب مانند سفر در دریای بی‌پایان امواج اطلاعاتی است. هر پیمایش، هر کلیک، ما را به افق‌های جدیدی از داده‌ها، اخبار و کرازش‌ها هدایت می‌کند. این سـیل دائمی اطلاعات می‌تواند غنی شـود، همچنین می‌تواند طاقت‌فرسا باشـد. شرایطی که در آن حجم انبوه اطلاعـات موجـود، از توانایی ما برای پـردازش کافی و اسـتفاده معنادار از آن فراتـر می‌رود. این پدیده در دنیایی که اطلاعـات در همه جا وجود دارد و دانما در دسـترس اسـت، اهمیت جدی پیدا کرده اسـت. اطلاعات برای انتخاب سـبی‌وقفه اطلاعات که هر روز به سـمت ما می‌آید؛ چه رسانه‌های اجتماعی که ما را بایسـت‌ها به‌روزرسانی‌ها بمباران می‌کنند. چه پورتال‌های خبری که شـانه‌بردار به تیتر اخبار می‌پردازند، ایمیل‌ها صندوق‌های ورودی ما را پر می‌کنند یا سـرویس‌های پیامرسـان ما را بدانند، زبان خودش را بلد باشد. کارکردن با نرم‌افزارهـا و چوبکی حفظ داده‌ها و انتقال آن در فضای اینترنت را بداند. کوتاه سـخن اینکه باید از ارتقای دانش و فناوری همه‌جانبه در کشـور استقبال کرد. جهان از کنـار آن هر آنچه مربوط به امنیت خاص و عام اسـت، استخراج کرد. جهان امروز پیچیده شده است و مسـائلی همچون انرژی یا جنگ‌هایی همچون روسیه و اوکراین گره خورده اسـت. جنگ‌ها و تنش‌ها بـرای کشـورهای خودشـان هسـتند تا فشارهایشـان را رتقا دهند. نه اینکه جنگ امر مطلوبی است، بلکه تبدیل تهدید به فرصت‌ها برای کشـور خود. بدیهی است پرداخت فناوری در کنار جهان ندارد تا اینکه بتواند توان بدافندی و آفندی بالایی داشته باشد.

کجایند مردان بی‌ادعا

اجازه دهید این یادداشت و بخش پایانی آن را با دو مثال از مردانی تمام کنیم که در هیچ شـرایطی حاضر نشـدند ما داهی و اطلاعات کشـور عزیزمان ایران در اختیار دشـمن قرار دهند. حسین دهـانی مستندسـاز معروف تعریف می‌کرد که یکـی از فرماندهان علاقه‌ریزه آرتش در زمان پهلوی دوم، پـس از ربوده‌ادن ۵۷ در آمریکا رفته بود و در آنجا درحالی‌که در ایران سرلشکر بود و رییوم سفارت ۵۷ در کشـور را هم می‌داسـت، با وجودی که عراقی‌ها بارها به او همـدردی و پیشـنهادهای مالی می‌خواهند برسند. بسـیار دشوار اسـت که فردی از چنان بینش زیفی برخوردار باشـد که به‌درستی تفاوت میان ظلم از سـوی حکومت را از منافع ملی و میهنی جدا بداند. بسـیاری از داه‌هایی که پیش شـده، از همین سوراخ بوده اسـت. قدری اسـت و ممکن است شکار غریبه شـود. عدالت و دادگسـتری در جامعه حاضر بسـیاری از امنیت‌هاسـت. بی‌عدالتی سـبب آفت‌های بسـیاری اسـت و شاید یکی از آنها مهاجرت افراد متخصص باشـد. بی‌عدالتی بزرگ‌ترین مردمان ناباکاری اسـت که از یک کارت خاص در جیبشـان گرفته تا روابط خـاص می‌توانند نقش ایرانی‌ها کمرنگ شـده اسـت. وقتی حس میهن‌دوسـتی کمرنگ می‌شود، گویی وطن به بازار شـقاوت می‌خورد. کاهش حس میهن‌دوستی مانند فقر اسـت. فقر از حد دری بیاید ایمان از در دیگر می‌رود. وقتی حس میهن‌دوسـتی کاهش یابد، ضریب نفوذ دشمن در دل لرزیده‌دلان بیشتر می‌شود و چه‌بسا دیدن آنکه بدانند و بدون آنکه بخواهند. در داه دادەفروشـی می‌افتند. مواردی بوده که به خاطر یک اقامت اروپایی دادەفروشی کرده‌اند. این مسئله زنگ خطر است زیرا مردمان بایسته بیاموزند منافع ملی و داده‌های کشـور از خود حکومـت مجزاتند و حتی اگر کسـی با حکومت ناسـازگار باشـد، باید مراقب داده‌های کشورش باشد. در کاهش حس میهن‌دوستی مدارس مقصرند و توضیح بیشتر لازم نیست. کاهش حس میهن‌دوستی سبب دوگانگی در جامعه می‌شود و شکاف موجود جلوتاکاه کسانی اسـت که در شکار داده‌های کشور هسـتند. کاهش حس میهن‌دوستی فرصت را برای سـودجویان رایکار فراهم می‌کند تا نانشان را به نرخ روز بخورند و اگر لازم باشـد کشـورفروشی هم بکنند. بنابراین مردمان میهن‌دوست بهترین حافظـان اطلاعات و امنیت کشـورند کما اینکه تجربه تاریخی ایران هم نشـان داده است.

مهاجرت‌های برباددهنده

بازهم باید تعـارف را کنـار بگذاریم و بپذیریـم که یکـی از مجراهای نفوذ مهاجرت‌های گسـترده متخصصان و دانشـجویان اسـت. تصور کنید دانشجویی با فوق‌لیسـانس مهندسـی هسـته‌ای، هوافضا، مکانیک، اقتصاد، جامعه‌شناسی و بسـیاری رشته‌های دیگر از کشـور مهاجرت می‌کند. این روزها که در کوچک‌ترین شهرسـتان‌ها هم کلاس آیلتس و تافل برقرار است، ناگفته پیداسـت میل مهاجرت چقدر اسـت. این‌گونه هم مغزش را می‌برد، هم داده‌هایی که برای پایان‌نامه‌اش استفاده کرده، هم نام و پروژه‌های اسـتادانش را و هم نام دیگر دوسـتانش را. در دانشـگاه مقصد هم به‌ویژه در مقصدهای ایرانی‌ها آن‌قدر اسـتاد حواس‌جمع و همکار بـا نهادهای داده‌پژوهی وجود دارد که گنجشـک را در هوا بزند و بداند چطور از داده‌های دانشـجویی ایرانی و چینی و... اسـتفاده کند. به زبان سـاده‌تر خیل عظیم مهاجرت‌ها، یکی از راه‌های دسـترسی داده‌های کشـور و مثال‌های برایش وجود دارد. صدالبته راه‌حل در نبستن مرزها نیسـت و نمی‌توان جوانان را از مهاجرت بازداشت. مقصود ما این است که سیاست‌هایی که حاکمیت برگزیند، ناخواسـته خودش سـبب نشت داده اسـت. نکته پایانی این بخش اینکه در ایران دانشجویان آموزش‌های لازم برای فهم امنیت داده و امنیت اطلاعات را نمی‌بینند. باز دیگر تکیه می‌کنیم حراسـت از داده‌های کشور امری فرخورده با منافع ملی اسـت و نباید این‌طور برداشـت شـود که این همه بر شانه‌های به‌اصطلاح حامیان و موافقان حکومت گذاشـته شـده. مسئله «ایران» اسـت و نه چیز دیگر. ایران هم برای تمام ایرانیانی است که به این کشور و منافع آن پایبند هستند.

بی‌عدالتی ریشه‌سوز

یکی از چیزهایی که می‌توانیم تنبیـه به ریشـه داده‌ها و اطلاعات کشـور بزند، بی‌عدالتی و ناترازی امکانات اسـت. وقتی فردی در جامعه با به هر دلیلی مورد بی‌عدالتـی و تبعیـض قرار می‌گیرد، این امکان دور از ذهن نیسـت که بـه سـبب خارج‌شـدن از تعادل و سلامت روانی، در داه سـوداگران اطلاعاتی دیگر کشورها بیفتد و آنان هوشـمندانه بدانند چگونـه با او همـدردی و بیشـتر بدانند که تا به آنجا می‌خواهند برسند. بسـیار دشوار اسـت که فردی از چنان بینش زیفی برخوردار باشـد که به‌درستی تفاوت میان ظلم از سـوی حکومت را از منافع ملی و میهنی جدا بداند. بسـیاری از داه‌هایی که پیش شـده، از همین سوراخ بوده اسـت. فردی که رشـته افتش با حاکمیت و یا سرزمینش پاره شده، در فضایی ترس‌آور معلق اسـت و ممکن اسـت شکار غریبه شـود. عدالت و دادگسـتری در جامعه حاضر بسـیاری از امنیت‌هاسـت. بی‌عدالتی سـبب آفت‌های بسـیاری اسـت و شاید یکی از آنها مهاجرت افراد متخصص باشـد. بی‌عدالتی بزرگ‌ترین مردمان ناباکاری اسـت که از یک کارت خاص در جیبشـان گرفته تا روابط خـاص می‌توانند نقش

ساخت‌وساز بهینه

کاهش ضایعات با بهره‌گیری از رویکرد اقتصاد دایره‌ای

کیهان زرین‌نقش
چهره ماندگار مدیریت و کارآفرینی کشور

اقتـصاد دایره‌ای بـه عنوان یک مدل اقتـصادی نوآورانه، بـه دنبال کاهش ضایعات و اسـتفاده بهینه از منابع اسـت. در ایـن مدل، هدف اصلی ایجاد سیـستمی اسـت که در آن مـواد و محصولات در چرخه‌های مصرفی بازگردانی شـوند و بـه‌جـای دورریختن، مورد اسـتفاده مجدد قـرار گیرند. این رویکـرد نه‌تنها بـه حفاظت از محیط زیسـت کمک می‌کند، بلکه بهبـود بهـره‌وری اقتصادی و کاهـش هزینه‌های تولید را نیـز به دنبال دارد. اقتصاد دایـره‌ای به‌کارگیری منابع ملی با مسـئولیت علوم، علوم اجتماعی، مهندسی و پزشکی اسـتفاده می‌کند. به طور کلی، مشاور ارشد علمی باید برای حفظ رابطه خوب با آکادمی‌های کلیدی تلاش کند و درعین‌حال استقلال آکادمی را بـه رسمیت بشناسـد. همچنین می‌تواند با کار و ایجاد ارتباط نزدیک با وابسـته‌های علمی مستقر در سفارت‌های کشور، حوزه کاری این دفتر را گسـترش دهد. همچنین، مشاور ارشد علمی باید با هدف ایجاد روابط قوی و سـازنده با کرده‌کاوی ارتباط‌های علمی خارجی مقیم کشور خود و در نتیجه، تقویت نمایه علمی آن، تلاش کند.

تعریف و اهمیت اقتصاد دایره‌ای

اقتصاد دایـره‌ای به عنوان یک مدل اقتصادی -برخلاف مـدل سـنتی اقتصاد خطی کـه بر تولیـد، مصرف و سـپس دورانداختن محصولات تمرکز دارد- بر ب